

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (12/06/2017)

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α1

α. σχολ. βιβλ. σελ. 77: «Οι Εκλεκτικοί...κυβερνήσεις» .

β. σχολ. βιβλ. σελ. 86: «Στις 15 Αυγούστου...σελ.87...της Βουλής» & σελ. 88: “Στις 15 Μαρτίου...επιδιώξεις του”

γ. σχολ. βιβλ., σελ. 151: « Με βάση το άρθρο 11σελ. 152» .

A2

α. 2

β. 6

γ. 1

δ. 5

ε. 4

B1. α) σχολ. βιβλ.: σελ. : 82 “Στη δεκαετία...κοινωνικής ομάδας”

β) σχολ. βιβλ.: σελ.: 82 “Για την επιλογή...εξυπηρετήσεις”

σχολ.βιβλ.: σελ.84: “Οι υποψήφιοι βουλευτές...δημόσιοι υπάλληλοι”

B2. α. σχολ.βιβλ. σελ. 154 “Μολονότι οι περισσότεροι...εργατικού προλεταριάτου”

β. σχολ. 154: “Εξάλλου...παρομεθόριες περιοχές”

Γ1.

α. Δύο μεγάλα εξωτερικά γεγονότα ήρθαν να ταραξουν πάλι την πορεία των κρητικών πραγμάτων: η προσάρτηση της Βοσνίας και της Ερζεγοβίνης από την Αυστρία και η ανακήρυξη της Βουλγαρίας σε βασίλειο, με ταυτόχρονη προσάρτηση της Ανατολικής Ρωμυλίας. Η ελληνική κυβέρνηση του Γ. Θεοτόκη υπέδειξε στους Κρήτες την ανάγκη λαϊκών κινητοποιήσεων, για την κήρυξη της ένωσης με την Ελλάδα. Πράγματι, όπως προκύπτει και από την πρωτογενή πηγή της χειρόγραφης προκήρυξης του Ελ. Βενιζέλου, ο Κρητικός πολιτικός αξιοποιώντας την ευνοϊκή διεθνή συγκυρία απευθύνει έκκληση στους συμπατριώτες του να κηρύξουν την Ένωση, αφού συγκεντρωθούν άοπλοι, προφανώς για να μην προκαλέσουν τις Μεγάλες Δυνάμεις, στα Χανιά στις 23 Σεπτεμβρίου του 1908. Στη συνέχεια, σε λαϊκή συγκέντρωση στα Χανιά εγκρίθηκε ομόφωνα το πρώτο ψήφισμα της ένωσης μετά από διάγγελμα της κυβερνήσεως της Κρήτης που μας παρατίθεται και από την πρωτογενή πηγή, όπου διακηρύσσεται ότι, εφόσον η μεν Βουλγαρία ανακηρύχθηκε σε ανεξάρτητο βασίλειο και η Βοσνία και Ερζεγοβίνη προσαρτώνται στην Αυστροουγγαρία, ιερό καθήκον επιβάλλει την ανεξαρτησία της Κρήτης και την ένωσή της με την Ελλάδα, μια και οι παραπάνω διεθνείς εξελίξεις αίρουν τα εμπόδια από την πλευρά των Μεγάλων Δυνάμεων. Έτσι, η Κρητική κυβέρνηση πιστή στις υποδείξεις της Ελληνικής κυβέρνησης για κινητοποιήσεις απευθύνει έκκληση στον Κρητικό λαό να επιτελέσει το καθήκον του, όπως απαιτούν οι κρίσιμες περιστάσεις, τηρώντας παράλληλα την δημόσια τάξη και περιφρουρώντας τα συμφέροντα των Μουσουλμάνων Κρητών.

Η Κρητική κυβέρνηση εξέδωσε με τη σειρά της επίσημο ψήφισμα στις 24 Σεπτεμβρίου 1908 με το οποίο διακηρύσσεται ότι η Κρητική κυβέρνηση, σύμφωνα με τη λαϊκή βούληση, κηρύσσει την ανεξαρτησία της Κρήτης και την ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα ενώ δίνει εντολή στις αρχές του νησιού να εξακολουθήσουν να ασκούν τα καθήκοντά τους. Για την επίσημη έναρξη της νέας περιόδου της πολιτικής ζωής στην Κρήτη σχηματίστηκε προσωρινή διακομματική κυβέρνηση.

β. Η Οθωμανική Αυτοκρατορία, όπως μας πληροφορεί και η δευτερογενής πηγή του Κ. Σβολόπουλου, έχοντας εκείνη την εποχή Νεοτουρκική εθνικιστική κυβέρνηση, μετά την αναγκαστική υποχώρηση απέναντι στη Βουλγαρία και την Αυστροουγγαρία, αναζητούσε μια διπλωματική επιτυχία. Έτσι, προσπαθούσε να ματαιώσει την ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα ενώ παράλληλα, σύμφωνα με την πηγή, αναζητούσε την διευκρίνιση των ευρωπαϊκών προθέσεων.

Οι Μεγάλες Δυνάμεις από την πλευρά τους δεν αντέδρασαν δυναμικά και φάνηκαν να αποδέχονται σιωπηρά τις νέες εξελίξεις. Δεν προχώρησαν όμως σε καμιά επίσημη αναίρεση του πολιτικού καθεστώτος, όπως το είχαν υπογράψει το 1898. Το παραπάνω επιβεβαιώνει και η δευτερογενής πηγή του Κ. Σβολόπουλου που μας πληροφορεί ότι η αντίδραση των Μ. Δυνάμεων στην ενωτική πρωτοβουλία του κρητικού λαού δεν ήταν απόλυτα αρνητική και ότι οι Δυνάμεις είναι ευνοϊκές στο ενδεχόμενο διαπραγματεύσεων με προϋπόθεση την τήρηση της έννομης τάξης και της προστασίας του μουσουλμανικού πληθυσμού. Ωστόσο, συνεχίζει η πηγή, το γεγονός ότι οι διαπραγματεύσεις δεν οδήγησαν στην ένωση δεν ανέστειλε την εφαρμογή της απόφασης τους να αποσύρουν από τη Μεγαλόνησο τα υπόλοιπα στρατεύματά τους. Πράγματι, στις 30 Ιουνίου 1909, επιβεβαίωσαν την 24^η Ιουλίου 1909 ως ημέρα αποχώρησης των τελευταίων αγχημάτων τους. Όμως πιστοί στην άρνησή τους για ένωση απαιτήσαν την υποστολή τους της ελληνικής σημαίας από το Φρούριο του Φιρκά. Καθώς όμως η κυβέρνηση της Κρήτης δεν υπάκουσε και παραιτήθηκε οι Μεγάλες Δυνάμεις αποβίβασαν στρατιωτικό άγημα και απέκοψαν τον ιστό της.

Δ1. σχολ. βιβλ. σελ. 20

α. (Μετά την περίοδο των Ναπολεόντιων πολέμων) ακολούθησαν δύσκολα χρόνια, με αποκορύφωμα τη δεκαετία της Ελληνικής Επανάστασης (1821-1830). Στη διάρκεια των συγκρούσεων, ο ελληνικός στόλος μετατράπηκε σε πολεμικό, οι δρόμοι του εμπορίου έκλεισαν και τα παραδοσιακά ναυτικά κέντρα γνώρισαν την καταστροφή (Ψαρά, Γαλαξίδι) ή την παρακμή. Αυτό μας το τεκμηριώνει και η δευτερογενής πηγή του Γ. Λεονταρίτη, η οποία μας πληροφορεί ότι στη διάρκεια της Επανάστασης είχε καταστραφεί μεγάλο ποσοστό των πλοίων. Χαρακτηριστικά επισημαίνεται ότι η Ύδρα και οι Σπέτσες έχασαν το 78% και 50% του εμπορικού τους ναυτικού. Από την ακμάζουσα προεπαναστατική ναυτιλία απέμειναν λίγα πράγματα. Το κυριότερο από αυτά ήταν η προδιάθεση για τη θάλασσα και η γνώση των ναυτικών υποθέσεων. Ο Γ. Λεονταρίτης μας πληροφορεί ότι στο τέλος του αγώνα η Ύδρα διέθετε 100 πλοία χωρητικότητας 10.240 τόνων και οι Σπέτσες 50 πλοία χωρητικότητας 10.324 τόνων, όλα από 30 τόννους και πάνω. Επίσης μαθαίνουμε ότι με την αποκατάσταση της ειρήνης ιδρύθηκαν νέα ναυπηγεία σε πολλά νησιά και ότι η ναυπηγική ήταν από τις σημαντικότερες βιομηχανίες του νεοσύστατου κράτους.

Στη διάρκεια του 19^{ου} αιώνα, η ελληνική ναυτιλία, παρά τις περιόδους κρίσης που πέρασε και παρά τον ανταγωνισμό των υψηλού κόστους και τεχνικών απαιτήσεων ατμοπλοίων, ακολούθησε ανοδική πορεία. Ο αριθμός και η χωρητικότητα των πλοίων της δεν έπαυαν να αυξάνουν. Το 1840 τα ελληνικά πλοία είχαν συνολική χωρητικότητα 100.000 τόνους, ενώ το 1866 ξεπερνούσαν τους 500.000 τόνους. Το παραπάνω εδραιώνει και η δευτερογενής πηγή της Τζελίνας Χαρλούτη που μας πληροφορεί ότι το Γαλαξίδι αναδεικνύεται σε ναυτιλιακό κέντρο της Δυτικής Ελλάδας καθώς σε μια τριακονταετία μεταξύ 1840 και 1870 πενταπλασιάζει το στόλο του και στο τέλος της περιόδου αυτής διαθέτει 320 μεγάλα ιστιοφόρα. Την ανοδική πορεία πολλών ελληνικών ναυτικών κέντρων πιστοποιεί και ο παρατιθέμενος πίνακας που μας πληροφορεί για την ανοδική πορεία του αριθμού των εμπορικών πλοίων πολλών πόλεων στην περίοδο 1840-1870. Συγκεκριμένα το Γαλαξίδι από τα 64 πλοία φτάνει τα 319, η Σύρος από τα 90 στα 700, ενώ οι Σπέτσες από 26 πλοία φτάνουν στα 211, η Ύδρα από τα 24 στα 119 ενώ ο Πειραιάς ως νεοαναδεικνυόμενο κέντρο από το 1 πλοίο φτάνει το 1870 να διαθέτει 49.

β. Στο ελληνικό κράτος, στη θέση των παλιών κέντρων που παρήκμασαν, αναδείχθηκαν νέα. Το πιο σημαντικό από αυτά ήταν η Σύρος, η οποία στη διάρκεια της Επανάστασης δέχθηκε κύματα προσφύγων, κυρίως από τη Χίο. Η στρατηγική θέση του νησιού, στο κέντρο του Αιγαίου και πάνω

ακριβώς στις διαδρομές που συνέδεαν τα Στενά και τη Μαύρη Θάλασσα με τους μεσογειακούς δρόμους του εμπορίου, συνέβαλε στη δημιουργία ισχυρότατου – όχι μόνο για τα ελληνικά μέτρα – ναυτιλιακού κέντρου. Στην ανάπτυξη αυτή σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε η δυναμική παρουσία και δραστηριότητα των ελληνικών παροικιών στα κυριότερα εμπορικά κέντρα της περιοχής στα λιμάνια της Νότιας Ρωσίας, στις εκβολές του Δούναβη, στην Κωνσταντινούπολη, στη Σμύρνη και αργότερα στην Αίγυπτο. Στην τεκμηρίωση των παραπάνω συνεισφέρει και ο Γ. Λεονταρίτης που μας πληροφορεί ότι από το 1827 έως το 1834 ναυπηγήθηκαν στη Σύρο πάνω από 260 πλοία. Η Τζελίνα Χαρλούτη συνεχίζει με την πληροφορία ότι η Σύρος στα 1870 διαθέτει την πρωτοπορία με 700 ποντοπόρα ιστιοφόρα φορτηγά. Την ανάπτυξη της Σύρου σε κέντρο διαμετακομιστικού εμπορίου παρουσιάζει και η δευτερογενής πηγή του Β. Καρδάση που μας πληροφορεί ότι το νησί αποτελεί αγορά διοχέτευσης δυτικών και ανατολικών προϊόντων προς Ανατολή και Δύση καθώς και τόπο εισόδου εισαγόμενων αγαθών προς την ελληνική ενδοχώρα. Η Σύρος επίσης, διαθέτει αποθήκες διαμετακόμισης (transit). Από την άλλη, η δευτερογενής πηγή του Β. Καρδάση επιβεβαιώνει την πληροφορία του σχολικού βιβλίου ότι κύματα προσφύγων συνέβαλαν στην ανάπτυξη της Σύρου καθώς μας δηλώνει ότι η πλούσια ναυπηγική δραστηριότητα οφείλεται στην παρουσία ψαριανών και χίων ναυπηγών. Συγκεκριμένα οι πρόσφυγες ναυπηγοί πλαισιώνονται από πολυάριθμο εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό που το 1850 ανερχόταν σε 1000 άτομα επί συνόλου 7650 εργαζομένων. Το παραπάνω φανερώνει τη σημασία των ναυπηγικών εργασιών στη Σύρο κατά τη συγκεκριμένη περίοδο.

